

אל : המזכירות הרחבה שער הגולן

טיוטא לביקורת פנימית – התנהלות הפנסיה

מגיש : איציק כהן, המבקר הפנימי, izikbikoret@gmail.com, 6/2017

רק במקום שיש בו אזהרה, יש לציין

הגשת תקציר 28.6.17

מטרת הביקורת :

- * לבדוק את יישום תקנון הפנסיה הפנימי.
- * לבדוק את פעולת ועדת הפנסיה.
- * לבדוק את פעולת הפיקוח והבקרה.

נושאי הביקורת

1. תקנון הפנסיה (3/95) והגדרת מושגים
2. בדיקת יישום סעיפי התקנון
3. יישום המלצות הביקורת הקודמת (11/98)
4. נושאי פנסיה 2017
5. ניהול פנימי של ועדת הפנסיה
6. דיווח וביקורת

1. תקנון הפנסיה

תקנון הפנסיה הנקרא : "תקנון בדבר הסדרי פנסיה (קצבה), גמלה וביטוח חיים של חברי קבוץ שער הגולן" הוא המסמך אשר על פיו מתנהל נושא הפנסיה בשער הגולן. מסמך זה אינו המסמך המקורי, אך הכל מכירים בו כמסמך הרשמי.

1.1 הביקורת אינה מבקרת את תוכן התקנון, אולם נבהיר כי התקנון אושר ב-1.3.95 ונראה שיש לרענן ולהשלים את הכתוב בו. נדגיש כי התנועה הקיבוצית הוציאה מסמך מדף משפטי הנקרא : "שלד תקנון פנסיה לקיבוץ". מסמך זה עשוי לסייע לוועדת הפנסיה לרענן את הקיים.

1.2 דוגמא - הבהרת הגדרות :

הביקורת : שתי ההגדרות - מיהו חבר ומיהו בן/בת זוג, הן הגדרות המנוסחות באופן שונה מהמקובל היום בתנועה. לדעתנו, על מנת למנוע בעתיד מחלוקות משפטיות, רצוי לשקול ליישר קו בענין זה עם הגדרות התנועה ראו :

http://www.kibbutz.org.il/multimedia/sal/media/6816/f5_160525_sheled_takanon_pensia.pdf

(הרחבה לנושא ההגדרות, ראו בדוח המלא)

.....

2. בדיקת יישום התקנון:

2.1 סעיף 2. תוקף התקנון: "תקנון זה יכנס לתוקף לאחר אישורו בהחלטה מיוחדת של אסיפת החברים של הקיבוץ." וכן ראו סעיף 6 בתקנון הפנסיה על "הסכמי הבטוח בתקנון."

הביקורת: מאחר שלא נמצא בארכיון הקיבוץ אישור שהתקנון התקבל בהחלטה מיוחדת של אספת החברים, נמליץ להתייעץ בסוגיה זו עם עו"ד של הקיבוץ כיצד לנהוג.

עדכון 5.6.17: ועדת הפנסיה כבר פנתה לעו"ד וביקשה לערוך מחדש את תקנון הפנסיה.

2.2 סעיף 5. הרכב ועדת הפנסיה (ציטוט מתוך התקנון הקיים):

2.5. "ועדת הפנסיה תהיה בת 5 חברים - אשר הרכבה: גזבר, ומזכיר הקבוץ כפי שיהיו באותה עת, **איש הנה"ח** של הקבוץ וכן שני חברים שיבחרו ע"י האסיפה הכללית של הקיבוץ. (הדגשות שלי, המבקר)

2.3 הערת הביקורת: גם ביקורת 1998 המליצה: "**לכלול בוועדת הפנסיה... את החברה האחראית על המעקב הפנסיוני בהנה"ח**" (ע' 5).

למרות הרשום בתקנון, ולמרות המלצת ביקורת 98, לא צורף איש הנה"ח לצוות.

תגובת מרכזת ועדת הפנסיה: לא צויין מי עוסק בנושא הפנסיה בהנה"ח והתייחסנו לגזבריות כנציגות הנה"ח בועדה. ועדת הפנסיה סבורה שיש לאתר ולהגדיר את תפקידי האחראי על הפנסיה בהנה"ח, ולצרפו לועדה.

סעיף 5ג: כהונה: "לפחות שניים מחברי ועדת הפנסיה יכהנו בה תקופה שלא תפחת מ-5 שנים ובכל מקרה... ישמר העקרון כי לפחות שלושה מחבריה, יהיו בכל עת, בעלי ותק של לפחות שנתיים חברות בועדה..."

2.4 הערת הביקורת: התקנון לא קבע תקופת כהונה לצוות הפנסיה. הביקורת ממליצה להתייחס לשאלת משך התפקיד. נבחר - בהערה זו אין כל רמז שיש צורך לסיים תפקיד בצוות הפנסיה.

תגובת מרכזת הפנסיה: יועץ הפנסיה ממליץ בחום שחברי ועדת פנסיה יתמידו בתפקידם ולא יתחלפו בגלל הסוגיות המקצועיות הרבות הכרוכות בנושא זה.

הביקורת: רצוי למצוא את האיזון הראוי בין ההתמקצעות וההתמדה לבין החיובי שברוטציה.

2.6 סעיף 11ב פטור: (תקציר) במקרים מיוחדים... רשאית **מזכירות הקבוץ**, בהמלצת המזכירות הרחבה ולאחר קבלת עמדת ועדת הפנסיה להחליט, ברוב דעות, **לפטור** את הנקלט מהדרישה להשוואת זכויות פנסיה...

הביקורת: נמליץ להסיר את אפשרות הפטור שבתקנון.

תגובת מרכזת ו. הפנסיה: תמיד צצים "מקרים הומניטריים" שקשה לעמוד בהם. נציין שבשנים האחרונות המזכירים בהחלט עומדים על הכתוב ולא מוותרים.

2.7 סעיף 12א - סעיף זה תכליתו להבהיר כי כל שיקבל החבר בתחום "זכויות לתגמולי בטוח, פנסיה... קצבת שאירים וקצבת נכות על פי הסכמי הבטוח ותנאיהם..." יועברו לידי הקיבוץ.

הביקורת: ביקשנו לברר האם נעשה הכל להבטיח שכך יהיה. מועדת הפנסיה נמסר לביקורת: אם יש לנו מידע, אנו עושים את הנדרש. נכון, לא תמיד יש לנו מלוא המידע.

על בעיית איסוף המידע - ראו בסעיפים: 6, 5.2, 4.4

.....

3. הביקורת הקודמת (1998) בפנסיה

בדקנו את המלצות הביקורת שנערכה ב-1998 במטרה לאתר סוגיות שעדיין לא באו על פתרונן.

3.2 בהקדמה לביקורת 1998 הודגש: בשנים 96-97 היו חילוקי דעות בנושאים מרכזיים הקשורים לפנסיה וניתן להבין שחברת היעוץ התבקשה לקבוע עמדה ולהמליץ "כיצד לצאת מהפלוונטר".

3.3 ביקורת 98 הדגישה שיש קושי להגיע לשוויון בצבר הפנסיוני ולשוויון בזכויות הפנסיוניות משום השוני הקיים בתנאים שבין הקרנות. ביקורת 98 ציינה שהפער צומצם, אך לא נסגר.

3.3.1 המלצות ביקורת 98 לעקרון השוויון (בתמצית):

- * ליישם שוויון בצבירה בפועל לבני אותו גיל;
- * לבצע הפקדות שוטפות מוגברות [לקרן] עתודות.
- * בשל "נימוקי אמוציה" הציעה לקחת בחשבון רק בדיעבד את הסכומים לחלוקה ב"עתודות" ולא לתכנן עליהם מראש.
- * להחליט כבר כעת (98) שאם יהיו עודפים בעתודות הותיקה, הם יעברו לקיבוץ.

3.3.2 תגובת מרכזת ו.הפנסיה: שוויון לבני אותו הגיל - לא מבוצע לאורך הדרך. אנו מיישרים קו רק לעת פרישה ואין מחלוקת על מדיניות זו. נותרו קצת "זנבות", אבל לא מהותי. כל פנסיונר מקבל היום את מלוא הפנסיה. הכסף נכנס על שמו מקרנות מדינה, או מהצבור לו בקרן מילואים.

3.4 תגובת מרכזת ו.הפנסיה: הפער

הפער עדיין קיים ומעת לעת משתנה בגלל שינויי חקיקה במדינה. מעת לעת קבוצה אחרת "נפגעת" מהשינויים. אנו מצמצמים את הפער ואף גיבשנו דרכי עבודה להקטנתו. כידוע, יש שוני מהותי בין התוכניות הפנסיוניות ואין לכך מענה מוחלט. לעמיתים בקרנות חדשות כבר מפקידים לאורך השנה. לחברים היוצאים לפנסיה מהקרנות הותיקות אנו מפקידים בקרן השלמה לפני פרישתם. היוצאים לאחרונה כבר יוצאים עם השחיקה הצפויה של 1.5% (כרית הבטחון, ראו גם נספח שטראוס בסוף). את המידע על מצב החברים אנו מקבלים מסט-פוינט ומשלימים את הדרוש לפי המלצתם.

3.5 סגירת הפער - ביקורת 98 העלתה שהיתה מחלוקת בין נושאי תפקידים על הדרך ועל המועד להשגת השוויון הנדרש והדבר התבטא בעיקר במדיניות ההפקדות.

3.6 מדיניות ההפקדות ב-98 - השיקול המרכזי במדיניות ההפקדות היה ניצול הטבות המס. בהתאם לכך, ההפקדות נעשו בעיקר בסוף שנה ולא נפרסו חודשית לאורך השנה. עם זאת, ביקורת 98 הדגישה שהסכומים הופקדו בהתאם לתוכנית שהוצגה לחברים.

תגובת מרכזת ו.הפנסיה: בשנים האחרונות אין מחלוקת וממלאי התפקידים מקבלים את המדיניות שתוארה לעיל. שיקול המס נשאר אותו שיקול מס, אך ב-2016 ב"כלל פנסיה" עברנו להפקדות חודשיות. אם יש עודף תקציבי לרשות הפנסיה, אנו משתדלים להקטין את הגרעון ב"עתודות".

3.7 כפל פנסיה - ביקורת 98: ההחלטה האוסרת כפל פנסיה לא יושמה לגבי חלק מעובדי החוץ. ביקורת 98 הבהירה את המחלוקת בין אלה שדרשו יישום מלא של ההחלטה לבין אלה שטענו שעבודת חוץ אינה מובטחת ושליעיתים אינה מבטיחה את צבר הפנסיה.

התגובה: ועדת הפנסיה פועלת שלא יהיה כפל פנסיה. אם נוצר כפל, הרי שזה מחוסר מידע. עדיין קיימת בעיה לקבל מידע ודיווח מלא ובזמן מעובדי החוץ. לעיתים יש טעויות, לעיתים אף המעסיק פוגע בעובד החוץ. לעובדי חוץ שעובדים במשרה חלקית - אנחנו משלימים, לפי הצורך, בסוף שנה לאחר דוח סט-פוינט.

3.8 המלצת 98 : לבצע ההחלטה האוסרת כפל פנסיה בדרך של הקפאת זכויות לבעלי צבירת היתר. **תגובת ו.הפנסיה** : אין הקפאה. לחבר שיש לו עודף, מפקידים רק את המינימום ההכרחי להמשך קיום הקופה.

3.9 המלצת 98 : לקיים צוות מבין האחראים על הפנסיה, עבודות החוץ והמזכירות שיקבל החלטות לגבי עובדי החוץ ויפעל למיצוי הזכויות הפנסיוניות (של עובדי חוץ וחינוך).

תגובת ו.הפנסיה : לא קיים עתה (2017) צוות כזה. מש"א מכינים עתה תקנון עובדי חוץ. ענין עובדי החוץ הוא נושא מרכזי בוועדת הפנסיה ואני ממליצה לצרף את מרכזת מש"א לוועדת הפנסיה.

3.10 המלצת 98 : "ליישר קו" בליווי שוטף של הגזבר והנה"ח, להכין דוחות מרכזים בתוכנת 'שקד', לקיים מעקב שוטף אחר המתרחש בקרנות ולהתמודד עם חריגות.

התגובה : היום סט-פוינט דואגת לישור הקו ועושה זאת עם תוכנות שלה. הטיפול בחריגים - כשיש לנו מידע - אנחנו מטפלים!

התגובה : למעקב אחר המתרחש בקרנות - אנחנו נשענים על המידע והבקרה של סט פוינט. רצוי מאוד שנהיה יותר בתמונה, מוטב שלא נהיה תלויים לחלוטין בסט-פוינט, רצוי שיהיו לנו כלים נוספים לפיקוח.

3.11 לפרק הסמכות והאחריות - המלצות ביקורת 98.

(1). ועדת הפנסיה היא הגוף העליון לנושא הפנסיה.

(2). באי הכוח יראו עצמם כשליחים ולא יפעלו על דעת עצמם.

(3). יש להבטיח יצוג באי הכוח משתי הקרנות ולשלב גורם חיצוני בר סמכא ואוביקטיבי.

התגובה : רק לקבוצה הותיקה ביותר חייבים להיות באי כוח. בכל הקבוצות האחרות יש הפקדות אישיות ויש קצבת שארים. המחלוקת שהיו בעבר בין באי הכוח אינן קיימות עתה.

(4). לבחור מיד ועדת פנסיה חדשה (הקודמת התפרקה עקב התפטרות יו"ר הועדה).

התגובה : ועדת הפנסיה החדשה נבחרה מיד ומאז היא מתמידה בעבודתה. להערכת ועדת הפנסיה חילוקי הדעות והבעיות שהיו קיימות ב-98 אינן קיימות עתה.

(5). לכלול בוועדה את האחראי למעקב הפנסיוני בהנה"ח.

תגובת מרכזת ועדת הפנסיה : לא בוצע... לא ברור מי האחראי למעקב הפנסיוני. אני מקבלת מידע מעתודות ותיקה כמה כסף הופקד לכל חבר אבל אין לי כלים איך לאמת את זה... אינני יודעת איזה פיקוח עלי לעשות וגם אין לי כלים חשבונאיים לוודא זאת. יתכן שעושים זאת בהנה"ח. אינני יודעת כיצד יוצאים הכספים מהקיבוץ וכיצד נכנסים.

ביקורת 2017 : מתוך התגובה, ולאחר שיחה עם ועדת הפנסיה, מתברר שיש צורך להגדיר מקצועית וניהולית איש הנה"ח שיעסוק בנושא הפנסיה. ראו התייחסות מפורטת לכך בפרק 5

.....

4. נושאי הפנסיה ב-2017

4.1 פנסיית היעד - נמסר שהסכום שנקבע לאחרונה הוא 4,350 ₪ והוא צמוד למדד מרץ 2009.

הערות הביקורת:

א. חשוב לציין שהמדד **בשה"ג** הוא מדד המחירים לצרכן ולא מדד השכר הממוצע (לפי הבט"ל) - המדד שלפיו נקבעת "פנסית הרשם".

ב. חשוב לכתוב בתקנון כיצד לנהוג כשהמדד שלילי. ראו לדוגמא את נוסח התנועה:

"... הגדלת סכום המטרה תהיה ברוב רגיל. הפחתה סכום המטרה תהיה ברוב הדרוש לתיקון תקנון" (ה4).

(ההדגשה שלי, המבקר)

התגובה: בחישובים של סט-פוינט לעדכון פנסיית היעד נלקח בחשבון רק מדד חיובי. לא מקטינים את יעד הפנסיה כשהמדד שלילי. אינני זוכרת שנערך על כך דיון. זה פשוט מתקיים.

4.2 דיווח לחבר - לא מחלקים לחבר מידע אישי על מצבו הפנסיוני.

לביקורת נמסר שיש אפשרות לתת לחבר דוח אישי, אך החברים לא מגלים עניין בכך.

הביקורת: תקנון הפנסיה הקיים אינו דורש דיווח לחבר. הביקורת תמליץ להעזר בנוסח התנועה:

"אחת לשנה לפחות, ידווח צוות הפנסיה להנהלת הקיבוץ ולחברים על המצב הפנסיוני של הקיבוץ.

צוות הפנסיה ידווח לחברים, לפחות פעמיים בשנה או לבקשת החבר, על זכויותיו."

4.3 דיווח לציבור - רצוי להרחיב את הדיווח ולהוסיף: עדכון שנתי לגובה הפנסיה; סכום פנסיית

המטרה; דיווח על צמצום הפער; מצב החוב האקטוארי וכיו"ב.

תגובה: פעם בשנה מתקיימת שיחת קיבוץ לדיווח המצב הפנסיוני. יועץ הפנסיה מציג את הדוחות השנתיים

של סט-פוינט – לכלל הקיבוץ ולקרן מילואים. באותה השיחה מדווחים גם על קרן המילואים וגם דיווח כללי על מצב הפנסיה.

הביקורת: הדיווח הנ"ל הוא דיווח של קרן המילואים הנדרש לפי התקנות. נציין שדיווח זה נעשה

כראוי ובצורה מאוד מפורטת ומכובדת.

לדעת הביקורת, השקיפות והרחבת המידע לציבור בנושאי הפנסיה שפרטנו בפיסקה הקודמת, רצוי

שיהיו בדיווח נפרד שימסר בכתב. (יתכן שבכמה נושאים, כמו החוב האקטוארי, יהיה דיווח כפול).

4.4 נהלים לעבודת הפנסיה - מצוות הפנסיה הדגישו שדרושים נהלים קבועים לטיפול בנושאים כמו:

קליטת חבר לפנסיה, עזיבה, התקשרות עסקית של חבר ולמסירת מידע פנסיוני.

✓ וכן רצוי שנהלי הפנסיה לעובדי החוץ יהיו משולבים בתקנון עובדי החוץ.

✓ ורצוי שבהכנת הנהלים לעובדי החוץ ישולבו רכזת מש"א, חשבת השכר, הנה"ח ומרכזת הפנסיה.

הביקורת: נמליץ שבנוסף לנהלי העבודה, תינתן לאחראי הפנסיה בהנה"ח האפשרות להעזר בתוכנת

המסלקה הפנסיונית, תוכנה המאפשרת לרכז מידע על כל משאבי הבטחון הפנסיוני של האדם

ומאפשרת להביאם לניצול אופטימלי. השימוש בתוכנה זו מחייב הסכמה וחתימה של החבר. להערכת

הביקורת אפשר לראות בשימוש בתוכנה זו חלק מן ההדדיות המחייבת בין הקיבוץ, המחויב להבטחת

הפנסיה, לבין החבר המחויב לגילוי הנאות (ראו סעיף 6).

תגובה: ועדת פנסיה בישיבתה ב-5.4.17 החליטה להעזר במסלקה הפנסיונית וקיבלה החלטות בנושא (ההחלטות

עצמן יפורסמו בנפרד).

4.6 בעלי הצרכים המיוחדים (להלן **בעצ"מ**) - בתקנון הפנסיה אין כל התייחסות לנושא רגיש זה. מצוות הפנסיה נמסר לביקורת שהמזכירים הם המוסרים לוועדת הפנסיה מי הם בעצ"מ, אך לצוות הפנסיה אין כללי התייחסות מיוחדים לבעצ"מ.

הביקורת: בעצ"מ צריכים לקבל הסדר פנסיוני שיש בו מאפיינים היחודיים לקבוצה זו. לבקשתנו, מרכזת הפנסיה מסרה לנו רשימה מפורטת - אך לא מלאה - על הסדרי הפנסיה האישיים של חברי קבוצה זו והדבר מצביע שהנושא עדיין אינו סגור. הביקורת מתריעה שיש לקבוע מי הגורם האחראי בקיבוץ לנושא זה. נדגיש שבכל מקרה, מרכזת הפנסיה צריכה להיות מיועדת להסדרי הפנסיה שיקבעו עם בעצ"מ.

עדכון: המזכירים מסרו לביקורת שלאחרונה המזכירות דנה בענין הפנסיה לבעצ"מ ונקבע שצוות הייעוץ ינחה את ועדת הפנסיה מה יש לעשות לגבי כל בעצ"מ וועדת הפנסיה תדאג לביצוע.

הביקורת: חשוב להוציא סיכום בכתב מה הוחלט במזכירות ומה חלקה של ועדת הפנסיה.

5. ניהול פנימי

5.1 **פיקוח ובקרה כספים** - בכל חודש מועברים כספים רבים מאוד מהקיבוץ אל קרנות הפנסיה. יש צורך **לוודא** שאכן הכספים מגיעים בסכום האישי המדויק לכתובת האישית שהכסף מיועד אליה.

הביקורת: מצאנו שאנשי הכספים בשה"ג הבינו שיש להכין דרך בקרה שתוודא שאכן לקופת הפנסיה הרשומה על שמו של החבר, הגיע בדיוק הסכום שנרשם על שמו בקיבוץ. שיטת בקרה זו נמצאת עתה **בהכנה** והיא צריכה להיות לכלי בקרה חשוב ביותר.

הביקורת תמליץ להמשיך לשכלל גם את הבקרה על תנועות כספים נוספות שבין הקיבוץ לקרנות וחזרה. צוות מקצועי צריך לבדוק תנועות כספים נוספות ולבקר את אמינותן.

על מנת שאכן צוות הפנסיה יוכל להתארגן לבקרות מסוג זה, ממליצה הביקורת לאגד את המשאבים והכוחות ליחידת פנסיה אחת שתלמד יותר על תנועות הכספים ועל המהלכים הפנסיוניים ותתאים להם את הבקרות.

5.2 **איגוד כוחות** - הביקורת ממליצה לאגד את כל הכוחות, כל התיקים וכל המידע הצבור במחשבים ובשולחנות העבודה תחת אותה קורת גג. נמליץ להכין חלוקת עבודה פנימית שתכלול גם חלוקת תפקידים וגם יכולת חפיפה על מנת שתמיד יהיה חבר נוסף שידע את תפקידו של החבר האחר ויוכל להחליפו לפי הצורך. רצוי שבתוך הגדרות התפקידים יהיו: תפקיד המרכז את הצד **הטכני** של הפנסיה, תפקיד המרכז את הצד **המקצועי**, ותפקיד שעוסק ברכוז **מידע ובבקרה**.

5.3 **ניהול-על** - לאחר שהמלצנו על חלוקת תפקידים בצוות, נשוב ונדגיש את תפקיד הניהול המתכלל היודע להפנות פניות חברים, לחלק משימות, לאתר יעוץ מקצועי, לשקול תשואות ועלויות ולקיים מעקב כולל על כל תחום הפנסיה.

בהקשר זה, כאמור, בשיחה עם ועדת הפנסיה, התברר שיש צורך להגדיר מקצועית וניהולית איש הנה"ח שיעסוק בנושא הפנסיה.

תגובת ו.הפנסיה: לאחרונה למדנו על תפקיד "מתפעל הפנסיה" הכולל כנראה טכניקה ומקצועיות נוספת.

5.4 **הידע המקצועי** - נמליץ לשפר את הידע המקצועי. בנושא זה ראוי לציין את תרומתה המקצועית של חברת סט-פוינט ועם זאת, חשוב לראות שצוות הפנסיה תלוי מאוד בסט-פוינט ואין לצוות אפשרות זמינה לקבל חוות דעת שניה.

.....

6. חובת הגילוי הנאות

נקודת התורפה היא המידע הקשור לתנאי העבודה והזכויות הפנסיוניות של החבר.

הביקורת: תקנות האגודות השיתופיות דורשות מהחבר למסור גילוי נאות לקיבוץ. - ועיקרן "...החבר גילה גילוי נאות של כל ההכנסות והנכסים שלו ושל בן זוגו.... החבר העביר לקופת הקיבוץ את שכר עבודתו... הבטחת הספקת המחיה של חבר בגיל הפרישה יכול שתותנה בגילוי נאות של הסכומים האמורים...."

הביקורת: תקנון הפנסיה הקיים עתה אינו מבטא בצורה מספקת את חובת הגילוי הנאות מהחבר. ראו לדוגמא תקנון פנסיה אחר שבו נכתב:

ההשלמה התקציבית של הקיבוץ לקצבה או לפנסיית המטרה
מותנית בגילוי נאות של החבר לגבי כל הסכומים בעלי האופי הפנסיוני שנצברו
לזכות החבר במהלך כל שנות עבודתו בקיבוץ ומחוצה לו, כולל קרן השתלמות
שנצברה עד יום השינוי. (ההדגשות שלי, המבקר)

6.1 **המסלקה הפנסיונית:** ההסכמה להשתמש ביכולותיה של המסלקה לאתר נכסים פנסיוניים שנשכחו, הסכמה זו היא חלק מהמחויבות הדדית שבה על הקיבוץ לספק פנסיה לחבר ועל החבר להגיש את הגילוי הנאות בזמן הנכון. הביקורת ממליצה להשתמש במסלקה הפנסיונית. במידה שדברי הנעם לא יעזרו, נמליץ לא להסס ולנקוט בסנקציות (ראו התיחסות א. שטראוס בנספח).

.....

7. פיקוח וביקורת

בתקנון הפנסיה לא מופיעה שום דרישה לביקורת חיצונית, שתפקח על התנהלות ועדת הפנסיה ועל ניהול כספי הפנסיה. הביקורת תמליץ לקבוע בתקנון החדש **הסדר ביקורת** מתאים.

מצורפת **דוגמא** לדרישה כזו מתקנון של קיבוץ אחר:

* הועדה תמסור לקיבוץ דו"ח שנתי על יישום התקנון, צמצום הגרעון האקטוארי ותחזית לשנה הקרובה.
* אחת לשנה, תיערך ביקורת מקצועית חיצונית על ניהול כספי הפנסיה ופעולות צוות הפנסיה.

הביקורת: במקום שבו מנהלים כספים כה רבים, חשוב ורצוי שיהיו נהלי פיקוח ובקרה שימנעו, ככל האפשר, טעויות וחלילה גרוע מזה. הביקורת הכספית של ברית פיקוח עוסקת בהיבטים של הרישומים הכספיים, אך אינה עוסקת בהתנהלות הנורמטיבית של הגוף המנהל. הביקורת סבורה שיש לקבוע מיהו הגוף המבקר ומי האחראי להפעלתו.

.....

8. סיכום

מצאנו שנושאי הפנסיה בשער הגולן מתנהלים בצורה טובה. ועדת הפנסיה פועלת כראוי, ברגישות, בהתנדבות ובהתמדה. המלצנו לרכז את הכוחות והכלים תחת גג אחד, לערוך חלוקת עבודה פנימית לקבוע בהנה"ח אחראי לנושא הפנסיה. המלצנו לעצב הסדר רוטציה והמלצנו להשקיע בטיפול הידע המקצועי של העוסקים בפנסיה.

בחלק הראשון של הביקורת סקרנו את תקנון הפנסיה והצבענו על נושאים שלדעתנו רצוי לבדוק ולעדכן. נציין, שכבר במהלך הביקורת, החליטה ו. הפנסיה לעדכן את התקנון.

בחלק השני בדקנו האם יושמו המלצות הביקורת הקודמת ומצאנו שחלק מהנושאים שעלו ב-98, עדיין נותרו כבעיות, אך בהחלט לא באותה החריפות וללא המתחים האישיים שהיו בשעתו.

בהמשך, בדקנו נושאי פנסיה אקטואליים שרצוי לשפר ובתוכם: הטיפול בבעלי צרכים מיוחדים; מסירת המידע השנתי לחבר; הדיווח לציבור והכנת נהלים לעבודת הועדה.

בחלק האחרון, שמנו דגש על הצורך לחזק את הבקרה על זרימת הכספים, על הצורך בדרכים חדשות לאיסוף מידע ולהצלבת הנתונים הנמסרים בדיווחים השונים. במקביל, ובנוסף לשיפור איסוף המידע, הצבענו שיש לחזק את המודעות לחובת הגילוי הנאות המוטלת על החבר.

.....

9. רכוז ההמלצות והעברת האחריות לביצוע

הביקורת איננה רשות מבצעת וכל שבסמכותה הוא להמליץ על דרכי פעולה. המלצות הביקורת מרוכזות בצורה תמציתית בלוח הבא. על ההנהלות הרלבנטיות לבדוק אלו המלצות בדעתן לאמץ, את איזה מהן לדחות, לנמק מדוע כך החליטו ולמסור לשיחה כיצד בדעתן לפעול לישומן.

על ועדת הביקורת מוטלת חובת הדיווח לשיחה ומתפקידה של הועדה ליזום ביקורת חוזרת על יישום ההמלצות שהתקבלו.

את הלוח עצמו - ראו בעמוד הבא

ביצוע מי/מתי/תקציב	עמדת ההנהלה ודיווח לשיחה	תמצית המלצת הביקורת (המספור מימין הוא מספר הסעיף שבדוח)
סיום צפוי : שנה אחראית : נעמי	ו. פנסיה : התחלנו בניסוח תקנון חדש עם עו"ד	1. רענון תקנון הפנסיה הקיים ואישורו בשיחה כנדרש
		2.2. קביעת הרכב ועדת הפנסיה, סדרי בחירתה ורוטציה
		2.6. למחוק את האפשרות לתת פטור לנקלט מהשוואת זכויות הפנסיה
		2.9. להבהיר את הסדר המוטב לאחר פטירת החבר
		4.1. פנסיית היעד- לרשום בתקנון כיצד לנהוג כשהמדד שלילי
		4.2. לתת לחבר דיווח תקופתי על מצבו הפנסיוני
		4.3. דיווח שנתי לציבור על : גובה הפנסיה, פנסיית המטרה, נתוני אי השוויון, החוב האקטוארי וכיו"ב
		4.4. שיפור איסוף המידע : הכנת נהלים, תקנון עובדי חוץ, הטמעת המסלוקה הפנסיונית וחובת הגילוי הנאות (ראו גם 4.10)
		4.6. בעצ"מ - לקבוע את הסדרי הפנסיה שלהם, לקבוע מי האחראי לישומם ולתאום עם הועדה לבעצ"מ.
	בקרת ההעברות נמצאת בהכנה	4.7. שיפור והוספת כלים לפיקוח ובקרה על תנועות הכספים
		4.8. רכוז פעילות הפנסיה במקום אחד. לקבוע חלוקת תפקידים וחפיפה בצוות. לקבוע תפקידי הניהול המתכלל. לפעול לשיפור הידע המקצועי.
		4.10. לעגן את חובת הגילוי הנאות בתקנון וליישמו
		4.11. דיווח וביקורת : להוסיף לתקנון הפנסיה הסדר ביקורת ודיווח על ממצאי הביקורת.

אנו מקשיט להודות לרביט, ובמיוחד לנצמי, שסייעו לנו בהכנת צמודה זו

בברכה,
איציק כהן, המבקר הפנימי
וחברי ועדת הביקורת
6/2017

.....

מצורף נספח - התייחסות אריה שטראוס

נספח - התייחסות אריה שטראוס, מנכ"ל סט-פוינט לביקורת (ערך וקיצר - איציק המבקר)
(המספר שמימין לשורה הוא מספר הסעיף בטקסט שאליה מכוון א.שטראוס)

- 1.3 א.שטראוס: לדעתנו ה"שלד" של התנועה לא עונה על צרכי שער הגולן. משרד עו"ד שלכם וגם חברת הייעוץ שלכם, יכולים לתת לכם "שלד" יותר טוב.
- 2.4 א.שטראוס: ניהול הפנסיה דורש ידע, המשכיות ומקצוענות. זו לא ועדה "מתחלפת". בקיבוצים שרוב חברי הוועדה מכהנים 7 שנים ויותר, יש תוצאות מעולות. המתחלפים הם "בעלי התפקידים" כגון: מזכיר וגזבר.
- 2.6 א.שטראוס: הביקורת צודקת ב-100%.
- 3.4 א.שטראוס: כרית הבטחון ב-2017 4.6%.
- 3.4 א.שטראוס: כל האיזונים נעשים דרך קרן המילואים ובקרוב "קרן הנאמנות". הפנסיות נכנסות לקופת הקבוץ והחברים מקבלים תקציב שיוויוני.
- 3.7 א.שטראוס: רצוי ומומלץ לבצע "מבצע מסלקות" ולקבל את כל המידע החסר עוד בשנה זו (ראו הסבר בסעיף 4.4)
- (5) א.שטראוס: מניסיוננו, חברות בוועדת הפנסיה של מנהלת/חשבונות העוסק ברישום ופיקוח של עובדי החוץ, או מנהלת/מש"א המבין את תחום הפנסיה, יכול לתרום רבות להשלמת הבקרה.
- 4.3 א.שטראוס א.ש: בקבוץ שיתופי אין חובה לחלק דוחות אישיים. הנושא מצריך דיון בהנהלת הקיבוץ. הדוח האישי בנוי בתוכנת סט פוינט. חשוב מאוד לדווח לאסיפה, פעם בשנה על המצב האקטוארי ועל השינויים שהיו במשך השנה האחרונה.
- 4.4 א.שטראוס: טיפול מקצועי ב"מסלקה" רצוי שיעשה ע"י בעל רישיון.
- 6.1 א.שטראוס: הביקורת צודקת. מניסיוננו, לא ניתן לבצע מסלקה פנסיונית ללא גיבוי מלא של הצוותים הניהולים, כולל סנקציות כספיות כנגד מי שמסרב לחתום על ייפוי כוח למסלקה.
- סיכום: עבודה מצוינת. אנו עדים למהפכה שעשיתם בשער הגולן.
הדבר הטוב ביותר שיכול לקרות בקיבוץ = ביקורת מקצועית חיצונית על תחום רגיש זה (פנסיה).

.....